

Kirkolliskokous
Lakivaliokunta

Lausunto kanttorinviran kelpoisuutta koskevan piispainkokouksen esityksen 1/2008 johdosta

Suomen Kanttori-urkuriliitto kiittää kirkolliskokouksen lakivaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto kanttorinviran kelpoisuuksia koskevien säädösten muuttamista koskevasta piispainkokouksen esityksestä. Liitto pitää esitystä ja sen taustalla olevaa ns. kanttorityöryhmän mietintöä erittäin merkittävänä koulutus- ja työvoimapolitiittisena sekä myös kulttuuripoliittisena linjauksena, johon kanttoreiden ammattiliiton on välttämätöntä ottaa kantaa. Liittoon kuuluu 85 prosenttia kanttoreista, ja liiton päätöksenteosta vastaavat jäsenten jokaisesta hiippakunnasta vaaleilla valitsemat edustajat. Kelpoisuusasia on ollut esillä liiton hallituksessa, valtuustossa, opiskelijatoimikunnassa sekä avoimissa jäsentilaisuuksissa Lohtajalla ja Lahdessa.

Kanttorikunta ja kanttorin tehtävät

Suurimmalla osalla kanttoreista on nykyisin vähintään maasteritasoiset opinnot. Tässä kanttorikunta eroaa esim. diakoniatyöntekijöistä ja nuorisotyönohjaajista. Kanttorin identiteettiin kuuluu vahva koulutushalukkuus ja tarve jatkuvasti kehittää omaa osaamistaan. Kolmiportainen virka- ja koulutusjärjestelmä on antanut kanttoreille mahdollisuuden myös vastaavaan ura- ja palkkakehitykseen.

Seurakunnissa, joissa on useampia kanttorin virkoja, on mahdollisuus kanttorien erikoistumiseen eri musiikin lajeihin ja esimerkiksi musiikkikasvatukseen. Suurempien seurakuntayksiköiden lisääntyessä voidaan aikaisempaa enemmän hyödyntää sekä osaamisen lajeja että tasoja.

Nykyisin suurimmassa osassa seurakuntia on vain yksi kanttori, jonka osaamisen pitää olla hyvin laajaa. Liitto epäilee, antavatko esityksen mukaiset 130 opintopistettä edellytykset seurakunnan ainoana kanttorina toimimiseen.

Liiton kanta porrastuksen poistamiseen

Työryhmä on olettanut, että vaikka virkaporrastus poistetaan, jatkossakin nähtäisiin tarpeellisenä säilyttää kolme tasoa kelpoisuusvaatimuksissa. Liiton mielestä esitetyt supistetut säädökset käytännössä jättävät kanttorin viran kelpoisuusvaatimusten ja osaamistasojen määrittelemisen täysin avoimeksi.

Vaikka kanttorien perustehtävät ovat samat, vaikuttaa viranhaltijan koulutustaso työn vaativuustasoon, sisältöön ja laatuun. Tämä näkemys koulutuksen merkityksestä on laajasti hyväksytty suomalaisessa yhteiskunnassa. Piispainkokouksen esitys kanttorin virkojen

yhtenäistämisestä ei ole koulutusta eikä uralla etenemistä arvostava. Esityksen toteutuminen saattaa johtaa kanttoreiden työmotivaation heikentymiseen sekä vähentää kanttoreiden halua osaamisensa kehittämiseen.

Liiton opiskelijatoimikunta on ilmaissut kanttoriksi opiskelevien ja urakehitystä suunnittelevien huolen ennakoimattomuudesta ja epäselvyydestä, jos kanttorin virkoja tulevaisuudessa olisi vain yksi, jonka tasosta ja profiilista seurakunta kulloisenkin tilanteensa mukaan päättäisi.

Liiton kanta yliopistotasaisen kanttorikoulutuksen asemaan

Työryhmän mietinnössä esitetään kanttorien ensisijaiseksi koulutustasovaatimukseksi ylempää korkeakoulututkintoa. Liiton mielestä tämän tulisi ehdottomasti näkyä myös varsinaisessa esityksessä. Näin ei ole, vaan esityksessä koulutustasot esitetään rinnasteisina.

Jos kanttorin virkaa koskevia kirkkojärjestyksen säädöksiä uudistetaan, on se tehtävä siten, ettei ylemmän korkeakoulututkinnon arvostusta vähennetä ja kanttorikunnan koulutustasoa alenneta. Ylemmän korkeakoulututkinnon asema kanttorin viran kelpoisuuden perusvaihtoehtona on säilytettävä sisällyttämällä kirkkojärjestykseen selkeät määräykset asiasta.

Kirkkomusiikkiperinteen vaalimista ja kehittämistä varten sekä kirkon musiikin nivomiseksi yhteiskunnan kulttuurielämään on seurakunnissa oltava riittävä määrä myös ns. laajaa yliopistotutkintoa edellyttäviä virkoja. Liiton mielestä tämä voidaan taata vain kirkkojärjestyksen määräyksillä, etenkin jos kanttorin viran tuomiokapitulilytyksös poistuu.

Näin turvataan riittävä motivointi niille kanttoreille, joilla on edellytyksiä kehittää itseään kirkkomusiikin jonkin osa-alueen huippuosaajiksi. Myös kirkon rytmimusiikin ja musiikkikasvatuksen kehittämiseen tarvitaan erityisosaajia.

Liiton kanta seurakunnan päätösvallan lisäämiseen

Esityksen toteutuessa seurakunnille ei olisi selkeää ohjeistusta siitä, minkätasoista kirkkomusiikkiosaamista erityyppisissä seurakunnissa pitäisi olla. Kirkkomusiikin toteuttaminen ja kehittyminen jäisivät yksittäisten seurakuntien ratkaisujen varaan. Seurakuntia ei pitäisi jättää yksin ilman laintasoista ohjeistusta ratkaisemaan tällaisen erityisalan osaamiskysymyksiä. Mm. erot maan eri osien välillä saattaisivat kasvaa huomattavasti.

Uusi palkkausjärjestelmä on joissain seurakunnissa johtanut siihen, että tehtävän vaativuus on tarkoituksellisesti arvioitu alhaiseksi, jotta palkkakustannukset saadaan pienemmiksi. Vaarana on, että kirkon talouden kiristyessä tulee paineita alentaa myös kelpoisuusvaatimuksia, jotta palkkakustannuksissa voitaisiin säästää.

Liiton kanta koulutusväylien lisäämiseen

Rekrytointipohjan laajentamiseen ja kanttorikoulutuksen monipuolistamiseen liitolla ei ole huomautettavaa. Seurakuntien musiikkitoiminta on monipuolistunut, ja kanttorin osaamiseen kohdistuu esim. nuorisotyössä ja lapsityössä uusia tarpeita, joita koulutuksessa ei ole otettu huomioon.

Liiton arvion mukaan koulutusväylien lisääminen ei tosin kovin montaa uutta hakijaa tuo, sillä kanttorin viranhoidossa tarvittavat kirkkomusiikkiopinnot ovat minimissäänkin laajat

suoritettavaksi toisen maisterintutkinnon ohella. Joitain yksittäisiä rekrytointiongelmia näin ehkä voidaan ratkaista.

Yhteenveto ja liiton ehdotukset

Liitto on yhtä mieltä piispainkokouksen ja kanttorityöryhmän kanssa seuraavista uudistustarpeista:

- kanttorien perus- ja täydennyskoulutuksen tulee antaa aikaisempaa enemmän valmiuksia musiikkikasvatuksen ja kirkkomusiikin uusien tyylien osaamiseen seurakunnissa
- kanttoriksi pätevyitymistä muilta musiikin aloilta suoritettujen tutkintojen pohjalta pitää joustavoittaa
- eritasoista osaamista vaativien virkojen nimitykset pitää uudistaa

Liitto pitää kanttorityöryhmän mietinnön suurimpana ongelmana sitä, että työryhmän ratkaistavaksi on annettu useita erityyppisiä kanttorin viran kehittämistarpeita.

Liiton mielestä kanttorin viran kehittämiseksi ei ole tarpeen eikä viisasta poistaa kirkkojärjestyksestä kokonaan mainintaa kanttorin viran eri kelpoisuustasoista. Kelpoisuuksien porrastus ei liiton mielestä ole virkojen profiloinnin esteenä. Ns. Sariolan työryhmän perustelut virkojen porrastukselle seurakunnan tarpeiden mukaan pätevät edelleen. Mahdolliset muutokset nykyisiin määräyksiin pitää tehdä siten, että varmistetaan kanttorikunnan korkean koulutustason ja arvostetun osaamisen säilyminen tulevaisuudessakin.

Nykyiset kanttorin virkojen nimitykset ovat liitonkin mielestä ongelmallisia. Liitto uskoo, että nimikeongelma on ratkaistavissa puuttumatta kirkkomusiikin perusrakenteisiin.

Kirkkomusiikin monipuolistamista voidaan toteuttaa lisäämällä pää- ja sivuainevaihtoehtoihin myös kevyemmän musiikin ja musiikkikasvatuksen opintokokonaisuuksia. Täydennyskoulutuksella voidaan antaa uusia valmiuksia nykyisille kanttoreille.

Uusi palkkausjärjestelmä antaa mahdollisuuden palkita ja motivoida palkkauksen avulla työssään menestyviä kanttoreita heidän tutkinnostaan riippumatta. Joidenkin eriarvoistavaksi kokema kanttoreiden jako kolmeen tasoon on tältä osin jo lieventynyt.

Helsingissä 25.8.2008

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO – FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Mikael Helenelund
puheenjohtaja

Annamari Jokinen
apulaistoiminnanjohtaja
Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry